

КЛЮЧ ДО ЕТНОПСИХОЛОГІЇ

Викладач не тільки не зобов'язаний, а й не має ні морального, ні педагогічного права вести студента за руку в царину свого фахового предмета: педагог-науковець покликаний дати молодій людині методичний ключ, за допомогою якого майбутній фахівець зможе відкрити двері до змістового простору необхідної тематики. Є всі підстави віднести до категорії такого методичного інструментарію навчальний посібник авторства кандидата психологічних наук, проєктора з навчальної роботи нашої академії, доцента Марії Боднар «Етнопсихологія (контент навчальної дисципліни)». Видання, рекомендоване вченою радою академії, рецензували доктор психологічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології НУ «Острозька академія» Галина Гандзилевська і доктор психологічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології нашого навчального закладу Наталія Савелюк. Важливість посібника обумовлюється тим, що професійна підготовка фахівців педагогічного профілю передбачає включення етнопсихологічного конструкту до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів.

Даний посібник може бути використаний для розробки презентаційних матеріалів та їх використання у лекційній роботі з мультимедійним супроводом. Зміст лекцій проілюстровано схемами, таблицями, графіками. Пропонуються короткі біографічні довідки про видатних дослідників у сфері етнопсихології, різнопланові завдання для аналітичної роботи студентів (вирішення проблемних ситуацій, тлумачення висловів, тверджень і цитат, зміст яких складають фрагменти текстів із художньої літератури, факти історичного минулого окремих етносів, оригінальні думки та ідеї філософів, психологів, учених інших галузей науки). Цікаву дидактичну функцію виконують фольклорні матеріали, що виступають конструктивним доповненням до програмового змісту, стимулюють пошук асоціацій та аналогій.

Творчий підбір і продуктивне використання прийомів, методів, засобів і форм теоретичної та практичної підготовки студентів сприятиме досягненню основної мети вивчення етнопсихології, з'ясуванню особливостей поведінки, емоційних реакцій, національного характеру, національної свідомості та самосвідомості, етнічних стереотипів, притаманних певним етнічним спільнотам, а в кінцевому підсумку — оволодінню студентами загальними і професійними компетентностями, пов'язаними із визначенням етнічних відмінностей та їх впливом на побудову міжетнічних взаємин.

Важливий елемент навчального посібника — розробка завдань для самостійної роботи

студентів з усіх розділів навчальної дисципліни. Заслугує уваги зміст самостійної роботи: проблематика етнопсихології та сучасний стан етнопсихологічних досліджень, основні етнічні та культурологічні ознаки нації, особливості формування української національної ідеї, чинники становлення національного характеру, основні функції етнічних установок у регуляції соціальної поведінки та діяльності представників етносу, шляхи подолання етнічних конфліктів, індивідуальні та групові фактори міжкультурної адаптації, роль релігії та сім'ї у формуванні українського національного характеру. Необхідною умовою успішного засвоєння навчальної дисципліни автор вважає виконання студентами індивідуальних навчально-дослідних завдань теоретичного і практичного характеру, котрі передбачають поглиблене вивчення окремих питань за обраною темою з обов'язковим висвітленням власної позиції.

Структурно посібник складається із двох частин: теоретичної, що має яскраве практичне «забарвлення», і практичної, для якої характерне вагоме теоретичне наповнення. Два змістових модулі теоретичної частини розкривають предмет, історію розвитку етнопсихології та зміст її основної проблеми — проблеми етносу та нації, що вирішується у площині статичних і динамічних характеристик етносу, суті та шляхів подолання міжнаціональних конфліктів, міжкультурної адаптації, та завершується характеристикою етнопсихології українців. Практичного звучання теоретичні частини надали логічно структурований і різноманітний ілюстрований виклад матеріалу, лаконізм думки автора заради творчої напруги думки студента, система проблемних питань і ситуацій у комплексі з пакетом доцільно підбраної, фактологічно цікавої і навіть інтригуючої інформації, а також тематичний глосарій, який продуктивно допомагає студентів у засвоєнні теоретичного матеріалу.

Практична частина посібника включає питання для самостійного опрацювання, ключі до висвітлення яких знаходяться в інформаційних додатках-«вкрапленнях» до кожної теми; питання для полілогу, котрі за змістовою спрямованістю мають проблемно-дискусійний характер; індивідуальні навчально-дослідні завдання теоретичного і практичного формату згідно із дидактичною структурою посібника; питання для самоконтролю, що націлюють студента на самовизначення рівня оволодіння матеріалом і на заповнення «прогалин» у засвоєнні окремих тем, а також орієнтовні питання до екзамену в узагальненому форматі, проте з конкретною тематичною спрямованістю.

Рекомендована література, що складається з 22 позицій основних і 73 додаткових літературних джерел, дає багатий інформаційно-методичний і теоретичний ресурси для повноцінного засвоєння навчального курсу «Етнопсихологія».

ПОПОВНЕННЯ КНИГОЗБІРНИ АКАДЕМІЇ

Юлія СТРЕЛЬЧУК

Це далеко не перше поповнення нашого бібліотечного фонду зусиллями української діаспори. Відомий громадський діяч Кременеччини, активний учасник культурно-освітніх акцій у нашій навчальній закладі, місті та районі Василь Олійник за дорученням керівництва Українського національного об'єднання «Торонто — Захід» вручив нашим представникам бібліотеку суспільно-політичної, історичної та мемуарної літератури, опублікованої в різні роки видавництвами української діаспори в країнах Європи, Америки і Австралії.

Серед подарованих книг увагу привертають об'ємні видання культурно-освітнього змісту «Хрестоматія з української літератури ХХ ст.» та «Наш театр. Книга діячів українського театрального мистецтва 1915 — 1975 років». У «Хрестоматії...», виданий 1978 року в Нью-Йорку, — імена майже 80 українських майстрів пера. Характерна ознака тому: біля знайомих імен — їхні маловідомі твори. Маємо змогу прочитати «недоступних», тобто цензурованих в радянські часи Павла Тичину, Максима Рильського, Володимира Сосюру, Миколу Бажана, Остапа Вишню, Олеса Гончара, Юрія Яновського, Олександра Довженка, а також авторів «Розстріляного відродження» та діаспори

Олександра Олеса, Олега Ольжича, Миколи Зерова, Миколи Хвильового, Михайла Вороного, Євгена Маланюка, Олени Теліги, Богдана Лепкого та інших. «Наш театр...» опублікований Об'єднанням митців української сцени в Нью-Йорку — Парижі — Сіднеї — Торонто в 1975 році. Книга містить статтю «Тернопільські театральні вечори» про театр, заснований у Тернополі Лесем Курбасом.

Два видання присвячені діячам українських визвольних змагань з акцентом на їх трагічну долю: «Андрій Мельник: у першу річницю смерті. 1964 — 1965» (Торонто, 1966 р.) і «Вождеві у перші роковини. Євген Коновалець. 1938 — 1939» (м. Саскатун, Канада, 1939 р.). Декілька книг розкривають героїчні сторінки української історії. Серед них — видання «На зов Києва. Український націоналізм у II Світовій війні» (Збірник статей, спогадів і документів. Автори — Олег Кандиба, Олег Жданович, Олена Теліга, Тарас Бульба-Боровець та інші), підготовлене Науково-дослідним інститутом ім. Олега Ольжича, упорядковане Колегією дослідів українського національного руху й опубліковане видавництвом «Новий шлях» у 1985 році в Торонто — Нью-Йорку. У цьому ж ряду — книга Івана Мазепи «Підстави нашого відродження», випущена в Німеччині українським видавництвом «Прометей» в 1946 році. Тут досліджується боротьба за українську державність з княжих часів до періоду УНР. Історію визвольної боротьби карпатських українців розкриває дослідження Петра Стерча «Карпатсько-Українська держава» (Торонто, 1975 р.). Німецький автор Вольф Дітріх Гайке пропонує працю «Українська дивізія «Галичина». Історія формування і бойових дій у 1943 — 1945 роках», видану історико-філософською секцією НТШ в 1970 році у Торонто — Мюнхені — Парижі. Доповнюють історичну тематику книги Ярослава Гайваса «Воля ціни не має» (Торонто, 1971 р.), Федора Пігідо-Правобережного «Велика Вітчизняна війна» (Вінніпег, 1954 р.)

і Никифора Гірянця «Організація і духовний ріст українських січових стрільців» (Філадельфія, США, 1955р.), а також художньо ілюстрована розвідка Ярослава Семютюка «Українські військові відзнаки» (Торонто, 1991 р.). Окремо слід сказати про твір Симона Петлюри «Московська воша. Оповідання дядька Семена про те, як московські воші їдять Україну та що з ними треба робити». Книга підготовлена до публікації Бібліотекою ім. Симона Петлюри і Національним видавництвом в Європі (Париж, 1966 р.).

У подарованій діаспорою бібліотеці — три роботи Зиновія Книша: «Власним руслом. УВО від осені 1922 — до літа 1924 року» («Срібна хвиля», Торонто), «На життя і смерть... Сторінки з історії Української Військової Організації», де згадується більше 400 імен учасників подій, пов'язаних з УВО (Торонто,

1980 р.), а також збірник «З таємних документів польської окупації Західної України» (Торонто, 1983 р.), в якому містяться 44 документи, що засвідчують об'єктивні факти діяльності польської окупаційної влади на Тернопільщині та спротиву зі сторони українських національних сил. Тернопільську тематику знаходимо й у книзі Костя Гірянця та Остапа Чуйка «Фронт Української революції. Причинки до історії збройної боротьби на Волині», яку видало Товариство «Волинь» у Торонто. Географія описаних тут подій в основному поширюється на Кременеччину та Лановеччину. Серед видань регіонального змісту — дослідження Олександра Цинкаловського «Старовинні пам'ятки Волині», яке побачило світ в Інституті Дослідів Волині (Торонто, 1975 р.).

Особливий інтерес викликають спогади Василя Мартинця «Шляхом таборів» («Новий шлях», Вінніпег) і дослідження Романа Бжеського «Політичні ідеї творів Миколи Куліша», видане 1955 року «Критичною бібліотекою» м. Торонто. Професійну увагу дослідників-гуманітаріїв, насамперед істориків і філологів, привертає книга «Широке поле України. Документи самвидаву з України» (видавництво «Смолоскип» ім. Василя Симоненка, Париж — Балтимор, 1972), яка містить «самвидавні» твори Євгена Сверстюка, В'ячеслава Чорновола, Івана Дзюби, Ліни Костенко, Володимира Мороза, Миколи Холодного та інших.

Вручення книг відбулося в читальному залі бібліотеки академії у присутності студентів гуманітарного факультету з участю науково-педагогічних працівників академії, доктора історичних наук, професора кафедри української філології та суспільних дисциплін Ірини Скальської, та кандидата історичних наук, доцента Олександра Солов'я, котрі розкрили присутнім значення отриманої літератури для навчального процесу та висловили українській діаспорі Канади вдячність за такий безцінний дар.

В ОБ'ЄКТИВІ ДОСЛІДЖЕННЯ — КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

Галина СЕНЬКІВСЬКА,
кандидат історичних наук

Нинішній рік — рік культурної спадщини Європи. Серед здійснених у його рамках заходів — наукова конференція «Наша спадщина: де минуле зустрічається з майбутнім», що проходила у Рівненському обласному краєзнавчому музеї з участю 85 науковців, краєзнавців і культурно-освітніх діячів з усіх регіонів України. Форум організували Рівненська обласна організація Національної спілки краєзнавців, наукові співробітники музею-господаря, управління культури і туризму Рівненської облдержадміністрації.

До програми конференції увійшли 70 наукових доповідей із комплексу питань, що стосуються проблем і перспектив збереження та розвитку культурної спадщини України в цілому та регіонів, пам'яткознавчої діяльності, управління музейними структурами, інноваційних технологій в музейній, архівній та бібліотечній роботі, зокрема застосування інтерактивних методів у науково-освітній діяльності музею.

У виступах науковців йшлося про збереження, дослідження, використання та популяризацію історико-культурних пам'яток міст Броди, Кременець, Збараж, Острог, Переяслав, сіл Пляшева та Пересопниці, а також Києва, Львова, Рівного, Луцька та інших адміністративних і культурно-мистецьких центрів України.

Учасників наукового форуму турбували стан, напрямки й ефективність археологічних досліджень в Україні, матеріально-технічне забезпечення музеїв, архівів і бібліотек, розвиток музеєзнавства та музейної справи, поповнення, збереження та духовно-культурне використання музейних, архівних і бібліотечних матеріалів, розгортання етнографічних і мистецтвознавчих досліджень на базі інформаційних фондів і колекцій музеїв. Особлива увага була приділена теоретичному краєзнавству та методиці здійснення конкретної краєзнавчої роботи.

Кременецька тематика звучала у виступах про збереження архітектурних пам'яток історичного минулого, про краєзнавчі дослідження наукових працівників музеїв і науковців вищих закладів освіти, про періодичні видання минулого, зокрема про «Волинські єпархіальні відомості».

Доктор історичних наук, професор кафедри української філології та суспільних дисциплін Ірина Скальська розкрила важливу й актуальну для нашого часу тему «Збереження історичної пам'яті у музейному просторі». Для цього наш науковець використала матеріали історії Кременеччини 1921 — 1939 років. Ще одна кременчанка, магістр культурології, науковий працівник Кременецько-Почаївського ДІАЗу Ольга Деревінська звернулася до матеріальної сторони теми обговорення — «Проблеми збереження та використання пам'яток міста Кременця».

У рамках наукової конференції відбувся круглий стіл «Інноваційні технології в музейній, архівній та бібліотечній справі». Тут, зокрема, було зроблено акцент на особливостях функціонування та перспективах розвитку Національного історико-меморіального заповідника «Поле Берестецької битви». Корисним і цікавим елементом конференції стало ознайомлення її учасників з об'єктами історико-культурної спадщини Корецького і Березнівського районів Рівненщини.